

DE L'ACRÀCIA A L'ACTIVISME

El nostre heroi es desperta a les set i mitja, com cada dia. És diumenge, ja ho sap, però no pot triar en quin dia viu, ni a quina hora es desperta, ni tan sols si és o no el nostre heroi.

Des de petit ha sentit dir a la gent gran que, amb l'edat, en fer-se vell, es dormen menys hores, perquè no fa falta dormir tant. Com que no creu en el saber popular ni en cap altre (de fet, no creu en res, ni en ell mateix), atribueix la minva d'hores de son a l'hàbit. No creu que existeixi la suposada diferència entre els éssers humans i la resta d'animals, i tots es comporten segons els hàbits que els va creant la necessitat. La necessitat de treballar (allò tan mancat de sentit) per sobreviure en la societat en què està obligat a viure, ha creat en el nostre heroi l'hàbit d'aixecar-se a les set i mitja.

Com és habitual, s'aixeca, esmorza una llesca de pa torrat coberta amb fines llesques de tomàquet, oli i sal, beu un got de llet freda, es vesteix (informal durant el cap de setmana), fa el llit, es pentina, es renta la cara i les dents, pixa, agafa el paquet de winston (només n'hi queden dos, va a l'armari i agafa un segon paquet de recanvi), el mòbil, i baixa al carrer, on només s'hi estarà, per ara, el temps

necessari (poc) per arribar al bar on cada matí pren un tallat, llegeix el diari i fuma dos cigarrets.

En primera plana, el *Diario de Mallorca* destaca que els seus redactors han rebut un prestigiós premi (tots ho han de ser per a qui els rep) per les seves investigacions sobre els vols dels avions-presó de la CIA. El nostre heroi, amb el rostre marcat per les arrugues de quaranta anys de respirar oxigen i expulsar CO₂, no es va sorprendre fa uns mesos per la notícia, però li sembla bé que algú rebí un premi per llançar una pedreta davant les botes arrasadores del de la gorra. La teoria de la gorra és del seu amic Pepe. Estableix que és suficient donar-li a algú una gorra (preferentment de plat) i que se l'encaixi al caparrot per convertir-lo en un dictador a l'escala que li correspongui. El nostre heroi considera aquella teoria una expressió irrefutable d'allò que la intel·lectualitat, que sempre se l'agafa amb paper de fumar, ha preferit etiquetar, per exemple, com a l'eròtica del poder. El nostre heroi ha pogut, al llarg dels esmentats quaranta anys, elevar la teoria de la gorra d'hipòtesi a tesi contrastada diàriament.

Els vols de la CIA consisteixen en una d'aquelles històries que els escriptors i guionistes d'Estats Units plasmen com a recreació fictícia i exagerada, que els europeus interpreten així, però que en realitat no tenen cap mèrit creatiu, perquè no són més que transcripcions de l'esdevenir quotidià. Mentre els escàndols europeus (sobretot els mediterranis) es basen en interessos eròtico-festius, els nordame-

ricans (algun valor religiós ha d'explicar aquestes diferències) tenen sempre un rerafons purament materialista. Simplement, els poderosos apliquen fora de les seves fronteres allò que prohibeixen (teòricament) dins el terreny que pensen que els pertany, i on han fixat regles escrites que, diuen, defensen la llibertat. Segresten persones sospitoses (per a qui?) i les traslladen a través del món, a través d'altres països que miren, mentrestant, cap a un altre costat (la butxaca), fins presons on es passen els seus drets, els Drets Humans (Oooh!) per sota les cames.

A les darreres pàgines, les de Cultura (la Cultura al final, cal prioritzar el que és important), s'anuncia una fira de llibres usats al pati de l'edifici de la Misericòrdia. Tot plegat, engrescador:

a) Llibres usats, no hi ha cap estat millor per a un llibre, un llibre sense usar és com una cançó sonant enmig del desert, la inexistència (torna a recordar Pepe, el seu dubte existencial sobre si els telèfons sonen quan no hi ha ningú que pugui sentir-los). Encara guarda l'edició de butxaca de *Amb les dones no hi ha manera* de Boris Vian, un text bastant fluix, que comprà sobretot per la dedicatòria manuscrita en el llibre usat d'algú amb poca traça per tractar les dones: "No ho saps tu bé"; havia imaginat la dona obsequiada amb aquella perla corrent a l'instant següent per desfer-se'n.

b) L'edifici de la Misericòrdia, aquella mola destinada originàriament a albergar vells i criatures que no tenien on viure (el sentit comú no ha estat un recurs gaire usat en la Història de la Humanitat, i

encara ara), els jardins del qual, diuen que diuen, cobreixen l'antic cementiri del centre.

Llibres atrocinats damunt esquelets humans, insuperable.

El nostre heroi paga el tallat i camina per la ciutat respirant la primavera (l'olor de la infància, l'anunci que ja es trobava al preludi de les eternes vacances d'estiu, aquella llibertat absoluta). Segueix una estona les Avingudes, travessa la plaça Espanya i baixa pel carrer dels Oms, envoltat, tot el temps, per una multitud de sudamericans, centramericans i alguns africans. Se sap al Mediterrani per l'entorn, però podria ser a qualsevol ciutat andina pels qui el comparteixen amb ell.

Als jardins de la Misericòrdia, una desena de tendes de campanya suggereixen un campament tuareg. Són les parades de llibres. Comença a passar els ulls pels munts de promeses (s'ha tornat molt triat, abans s'ho llegia tot, ara selecciona, i, si un llibre no li agrada, no l'acaba de llegir), de tant en tant, n'agafa un i fulleja les pàgines enfitades per altres dits i altres ulls. De vegades, fent allò, se sent un violador, perquè gosa tocar i llegir una cosa que un altre ha tocat i llegit (llegir, per al nostre heroi, és l'acte més íntim que pot dur a terme un ésser humà, seguit d'aprop per la masturbació).

Visita les parades per ordre, des de la més propera a l'entrada cap a la més allunyada. Arriba a la darrera i una portada en colors li crida l'atenció, al

damunt té aferrada una etiqueta fosforescent que destaca l'oferta: "primera edició. 6 euros". La portada és típica d'un còmic: un individu amb màscara blanca, barret de copa i roba elegant en tons blaus i vermells fa la sensació de surar en l'aire per la força feta en un bot prodigiós (fruit, sens dubte, d'algun súper poder). El títol el sobta: "Fantomas" contra alguna cosa relacionada amb els poders capitalistes (mai el recordarà ni podrà comprovar quin era exactament). La referència a l'autor, definitivament, el captiva i li imanta les mans: un còmic de Julio Cortázar. L'agafa, el fulleja, estudia la portada i la contraportada: és, efectivament, una primera edició de l'any 1975, publicada a Mèxic. Una veu còrvida li interromp les cabòries, l'incomoda.

—Trenta-cinc euros? És massa!

Quan calla, el paio de la veu de corb té una imatge perfecta d'intel·lectual: camisa negra, pantalons negres, sabates negres, abric negre (amb el coll de l'abric alçat en desafiament, s'ha de morir de calor, el molt pallasso, amb el solet que fa), barba d'una setmana perfectament esculpida, cabells mig rossos mig despentinats, mirada perspicaç, gairebé intel·ligent. L'amo de la parada l'observa i calla, i baixa els ulls cap a les dunes del seu mar de llibres, és jove i distant com una estrella que brilla al cel però que ja no existeix. El còrvid torna a grallar.

—N'hi dono trenta, bé me'n pot rebaixar cinc.

El jove somriu, amb paciència. Ara contesta:

—Vostè ha llegit la informació al diari. —Ara, el llibreter assenyala la dona que s'amaga rera l'in-

tel·lectualoide, que amaga, en tercera posició, un diari al seu darrera,

—Bé, sí, és clar, però...

—Sap el valor de l'exemplar, amb la dedicatòria de l'autor a la dona que li va canviar la vida. —El jove indica el llibret de tapes de color de fanta amb un requadre fosc enmig, on dues figures humanes difuminades a penes es perfilen, el llibret que l'intel·lectualoide fulleja nerviosament.

—Bé, no ho sé. —El paio deixa la novel·leta de la discòrdia i s'allunya decididament, arrossegant la dona que arrossega el diari. El llibreter somriu.

El nostre heroi fulleja el còmic, que alterna pàgines de text escrit amb vinyetes de caire clàssic. Cortázar...

El nostre heroi és un de tants escriptors *in pectore* frustrats (un idiota, parlem clar) per culpa de l'atípic (potser no tant) argentí. Ha llegit més de dues vegades totes i cadascuna de les paraules escrites per l'home que no sabia pronunciar l'erra. Totes menys les d'aquest còmic. Li hauria agradat poder escriure alguna cosa capaç de fer sentir quelcom a qui la llegís, de commoure, com feia aquell individu. No ho ha aconseguit mai. Un parell de paradetes abans, ha estat a punt de comprar una edició de butxaca del Dr. Jeckyll i Mr. Hyde, un tema que, darrerament, ha passat de fer-li gràcia a obsessionar-lo. Ara ja ni el recorda, l'expectativa de llegir allò nou (per a ell, s'entén. La relativitat dels conceptes i tot això) se li obre amb la il·lusió, amb la sensació de focs artificials al pit de qui inicia una relació sentimental.

—Hi ha gent estranya —comenta acostant-se al jove venedor de llibres, passant pàgines encara del feixet de papers escrits i il·lustrats, com quan allarguem els preliminars del primer petó per assaborir-lo amb més plaer, cremant a poc a poc.

—Espavilats. —L'altre el mira amb una espurna d'identificació des de la distància de la desconfiança.

—I quina és aquesta suposada meravella? —fa el nostre heroi, passant l'índex per la tapa taronja del llibret que el corb ha deixat sobre un munt d'enormes llibres d'art amb reproduccions de Modigliani a la portada.

—Res de l'altre món. —Menysprea el jove—. Una novel·leta de fa cinquanta anys d'un escriptor local terciari, només li interessava perquè ahir n'hi vaig parlar de passada a un reporteret del diari que l'ha destacada a tota plana. Tots espavilats.

—Me'n duc això. —El nostre heroi troba que és el moment d'introduir la llengua entre els llavis de la noia (continua l'al·legoria).

L'altre el mira amb més simpatia i sembla que somriu, es gira per cercar una bossa i ficar-hi el còmic. “Un altre imbècil com jo que s'identifica amb el que escrivia Cortázar”, pensa el nostre home. Aprofita que el venedor s'ha girat per obrir la novel·leta, cercar entre les primeres pàgines, trobar la que està dedicada, arrencar-la i ficar-se-la a la butxaca feta una pilota.

El nostre heroi es retira uns deu metres i es parapeta rera el tronc d'un arbre. Satisfet per la confirmació de les seves habilitats de psicòleg

intuïtiu, veu tornar el fosc pseudointel·lectual carronyer acompanyat d'esposa i diari, i també el veu (se sent gairebé Déu) amollar un bitllet de vint euros, acompanyat d'un de deu i d'un altre de cinc en la mà tranquil·la del llibreter, qui, a canvi, introdueix el llibret mutilat en una bossa idèntica a la seva, i el lliura a l'infeliç, que s'allunya aviat, entre cofoi i desairat.

El nostre heroi surt dels jardins de la Misericòrdia amb certa sensació de triomf, i s'asseu en un dels bancs de pedra de la Rambla amb la incertesa de si allò que treu de la bossa satisfarà els seus desitjos, síííí, com un primer petó.

I sí, un escriptor és un escriptor (ésser afortunat, tocat pels dits dels déus), escrigui una novel·la, un còmic, un missatge de mòbil o la llista d'anar a comprar. Quan comença a llegir té la sensació de sempre, la sensació d'estar a casa, de tenir exactament el que li agrada, de parlar amb un amic (tanta gent l'haurà tinguda, pensa el seu ridícul "jo gelós"). Aquell paio expressava allò que ell sent, percebia la realitat amb els mateixos paràmetres que ell, el molt puta. Situa l'acció a Brussel·les (o a Ginebra?), sortint d'un tribunal (Russell?, Roosevelt?, Rousseau?, mai no podrà confirmar cap d'aquestes dades) sobre la violació dels Drets Humans i dels Pobles per part dels Estats Units d'Amèrica. Reflecteix l'estranya sensació de sentir una ciutat europea envaïda per immigrants que la transformen (no ha sentit això, ell, avui?). I sobretot hi ha allò, aquell individualisme

ingenu, l'estupefacció davant els esdeveniments, els petits exercicis de supervivència quotidiana gairebé infantils (crear una il·lusió, un anhel, a partir d'un fet tan fortuït, tan insignificant, però tan íntim i sentimental com fregar el turmell amb el de la noia que seu al davant al compartiment d'un tren), i l'humor, és clar, l'humor com un Jesucrist universal que ens ha de salvar a tots, que és l'únic que ho pot fer. La inimaginable possibilitat per al nostre heroi, fins ara, de mesclar aquest individualisme, que frega l'egocentrisme més hermètic, amb la necessitat d'actuar segons la consciència quan en el món existeixen grups de poderosos interessos que actuen sense cap respecte per les persones, i entendre que és això, que hi ha forces que poden anihilar la possibilitat de l'egocentrisme i que cal aturar-les. I, arribat a aquest punt, el nostre heroi entén que tot és el mateix, que el tribunal de Cortázar l'any 75, amb les intervencions de grups econòmics i polítics fonamentant cops d'estat feixistes per mantenir els seus privilegis i beneficis, són, avui, passats trenta anys, vols de la CIA que segresten persones sense respectar ni un dret humà, diví o animal, en qualsevol país del món, i que fan escala impunement allà on volen (de voler i de volar), fins i tot en la civilitzada Europa, que xiula, para la mà i mira cap a un altre costat (això ho ha llegit al diari o al còmic?).

El nostre heroi pren una decisió, la decisió d'actuar.

Al dia següent, arriba a l'oficina, s'acosta a la taula de la rosseta dels ulls profunds (té un calendari de paret d'Amnistia Internacional, li ha d'interessar tot allò) i li posa el còmic damunt del teclat de l'ordinador, aprofitant per fregar-li el braç amb tres dits.

—Has de llegir això —li diu entre insinuant i apassionat—. És divertit i fa pensar en moltes coses. —El nostre heroi ha decidit començar l'acció, la lluita, conscienciant qui té (o voldria tenir) més a prop—. Quan l'acabis, quedem un dia per dinar i en parlem. —A veure si... No es podia combinar l'individual amb el col·lectiu?

El nostre heroi no dinarà mai amb la rosseta dels ulls profunds, ni tornarà a veure mai la primera edició del còmic de Cortázar.